

Minister Zdrowia

NKF.07.1.2023.KŁJ
Warszawa, 21 kwietnia 2023

**Pan
Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich**

Szanowny Panie Rzeczniku,

w nawiązaniu do pisma z dnia 31 marca 2023 r., znak V.7016.25.2023.JK/PM w sprawie sytuacji finansowej Instytutu Psychiatrii i Neurologii w Warszawie, uprzejmie informuję, co następuje.

Zgodnie z przepisami art. 18 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2022 r. poz. 498), instytut badawczy występuje w obrocie we własnym imieniu i na własny rachunek, pokrywa koszty bieżącej działalności z uzyskiwanych przychodów oraz odpowiada za swoje zobowiązania, a Skarb Państwa nie odpowiada za zobowiązania instytutu za wyjątkiem sytuacji jego likwidacji. Odwołując się do zapisanej ustawowo samodzielności instytutów badawczych, wskazać należy, że w ramach ww. przepisów brak jest podstaw prawnych do przekazania środków publicznych na spłatę przeterminowanych zobowiązań Instytutu lub pokrycie kosztów bieżącego funkcjonowania. Ponadto w przypadku instytutów badawczych minister nadzorujący nie ma podstawy prawnej do pokrycia straty netto za rok obrotowy instytutu badawczego, co może uczynić podmiot tworzący podmiotu leczniczego działającego w formie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej.

Cele i zasady, stosownie do których instytut badawczy może otrzymać środki publiczne, wyznaczają przede wszystkim przepisy ww. ustawy o instytutach badawczych (odwołujące się w tym zakresie również do innych regulacji ustawowych) oraz przepisy ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 633, z późn. zm.) – w takim zakresie, w jakim znajdują zastosowanie do instytutów badawczych będących podmiotami leczniczymi.

Ww. regulacje prawne nie przewidują mechanizmów lub instrumentów prawnych, które pozostawałyby w bezpośredniej gestii Ministra Zdrowia, jako ministra nadzorującego oraz pozwalałyby na udzielenie pomocy finansowej instytutowi badawczemu.

Rozumiejąc trudną sytuację finansową Instytutu Psychiatrii i Neurologii w Warszawie (IPiN) Ministerstwo Zdrowia wspiera działania mające na celu jej ustabilizowanie. Ministerstwo Zdrowia zaangażowało się we wsparcie starań Dyrekcji Instytutu o pozyskanie kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego mającego służyć refinansowaniu

posiadanych przez IPIŃ zobowiązań. Instytut jest w trakcie ustalania programu restrukturyzacyjnego przy współdziałaniu Banku Gospodarstwa Krajowego.

Ponadto Ministerstwo Zdrowia proceduje projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie nadania Instytutowi Psychiatrii i Neurologii statusu państwowego instytutu badawczego (PIB). Nadanie IPIŃ statusu państwowego instytutu badawczego jest kluczowe z punktu widzenia podniesienia rangi problematyki ochrony zdrowia psychicznego oraz chorób neurologicznych i podkreślenia znaczenia tego obszaru zdrowia. Pozwoli na wskazanie jednostki odpowiedzialnej za realizowanie zadań merytorycznych w ww. obszarach wynikających w szczególności z zobowiązań Rzeczypospolitej Polskiej jako państwa członkowskiego Unii Europejskiej oraz członkostwa w Organizacji Narodów Zjednoczonych, w zakresie podległym WHO, jak również w odniesieniu do wymogów krajowych regulacji. Wskazany projekt został wpisany do Wykazu Prac Legislacyjnych i Programowych Rady Ministrów pod numerem RD665.

Należy zauważyć również, iż Ministerstwo Zdrowia wspiera finansowo Instytut w zakresie zawartych z nim umów m.in. na realizację zadań wskazanych w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025, gdzie Instytutowi powierzono zadania, których celem jest zapobieganie samobójstwom.

Corocznie zawierana jest również umowa na prowadzenie prac nadzorująco-kontrolnych dotyczących realizacji programu pilotażowego psychiatrii środowiskowej w ramach Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego oraz na realizację zadania z obszaru statystyki publicznej pn. „Zbieranie i analizowanie informacji dotyczących zasobów lecznictwa psychiatrycznego oraz rozpowszechnienia zaburzeń psychicznych w Polsce za rok 2022”.

Warto zaznaczyć, iż Ministerstwo Zdrowia wspiera Instytut poprzez finansowanie działań inwestycyjnych. Na przestrzeni ostatnich lat Instytut otrzymał dofinansowanie siedmiu projektów inwestycyjnych. Wartość inwestycji ogółem to 59 mln zł, w tym wartość dofinansowania 58 mln zł.

Instytuty badawcze co roku mogą się ubiegać m.in. o środki finansowe udzielane przez Ministra Zdrowia w formie dotacji celowych ze środków budżetu państwa części 46-Zdrowie na sfinansowanie/dofinansowanie realizacji zadań inwestycyjnych zakupowych i budowlanych. Istnieje, także możliwość ubiegania się o finansowanie/dofinansowanie realizacji inwestycji ze środków Subfunduszu modernizacji podmiotów leczniczych w drodze udziału w organizowanych przez Ministerstwo Zdrowia konkursach.

Należy również wskazać, że na początku marca bieżącego roku został przesłany do Ministerstwa Zdrowia projekt obwieszczenia Prezesa Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji (AOTMiT) z dnia 10 marca 2023 r. w sprawie taryf świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień – świadczeń realizowanych w warunkach stacjonarnych dla dzieci i młodzieży poza poziomami referencyjnymi oraz świadczeń udzielanych osobom z całościowymi zaburzeniami rozwojowymi. W przedmiotowym dokumencie zawarto propozycję 22 taryf. Przedstawione zmiany zakładają wzrost taryf od 3% (osobodzień w zakładzie /oddziale pielęgnacyjno-opiekuńczym psychiatrycznym dla dzieci i młodzieży) do 207% (porada kompleksowo-konsultacyjna dla osób z autyzmem dziecięcym – diagnostyczna (60 minut)). W przypadku czterech świadczeń, pomimo wynikającej z analizy kosztów obniżki, AOTMiT zaproponowała utrzymanie wycen na dotychczasowym poziomie, z uwagi na potrzebę zapewnienia dostępności do ich realizacji. Ponadto zaproponowano zmiany dla produktów rozliczeniowych realizowanych w zakresach: świadczenia dla osób z autyzmem dziecięcym lub innymi całościowymi zaburzeniami rozwoju oraz świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dzieci i młodzieży – wydzielono nowe produkty rozliczeniowe:

- porada kompleksowo-konsultacyjna dla osób z autyzmem dziecięcym – diagnostyczna (60 minut),
- porada kompleksowo-konsultacyjna dla osób z autyzmem dziecięcym – diagnostyczna (120 minut),
- porada kompleksowo-konsultacyjna dla osób z autyzmem dziecięcym – kontrolna (60 minut),
- porada kompleksowo-konsultacyjna dla osób z autyzmem dziecięcym – kontrolna (120 minut).

Prognozuje się, że zaproponowane taryfy wpłyną na wzrost wydatków płatnika publicznego na ten rodzaj świadczeń od 15,9 mln zł do 32,4 mln zł w zależności od przyjętego wariantu analizy wynikającego z wprowadzanej w 2022 roku zmiany wartości punktu rozliczeniowego. Proponowane zmiany prawdopodobnie pociągną za sobą także zmiany w strukturze udzielanych świadczeń, co również będzie miało wpływ na budżet płatnika. Szczególnie zwiększenie wycen taryfikowanych świadczeń ambulatoryjnych, jak i możliwość realizacji większej liczby tych świadczeń jednego dnia może skutkować większą liczbą ich realizacji.

Jednocześnie należy zauważyć, że od 2015 r. AOTMiT wydała cztery obwieszczenia w zakresie psychiatrii, w których określono łącznie 432 taryfy, co wiązało się ze wzrostem wydatków płatnika w powyższym zakresie:

- 1) Obwieszczenie Prezesa AOTMiT z dnia 21 stycznia 2022 r. w sprawie taryf świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień dla dzieci i młodzieży. W przepisach określono 54 taryfy. Oszacowano, że łączne prognozowane wydatki na świadczenia I, II i III poziomu referencyjnego będą wynosiły 540,97 mln zł, co stanowiło wzrost o 201,96 mln zł – 59,6%.
- 2) Obwieszczenie Prezesa AOTMiT z dnia 20 grudnia 2019 r. w sprawie taryfy dla świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień dla dzieci i młodzieży. W tym przypadku określono 38 taryf, dla których oszacowano, że zaproponowane zmiany wpłyną na wzrost wydatków po stronie płatnika publicznego w wysokości 435 mln zł, co odpowiadało 253% zwiększeniu ponoszonych kosztów w obszarze analizowanych świadczeń w stosunku do 2018 r.
- 3) Obwieszczenie Prezesa AOTMiT z dnia 29 czerwca 2016 r. w sprawie taryf świadczeń gwarantowanych w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień. W przepisach określono 171 taryf. Oszacowano, iż przyjęcie taryf w zaproponowanej wysokości w tamtym czasie będzie się wiązało ze wzrostem wydatków płatnika o 3,45% (około 78 mln zł), w tym dla świadczeń ambulatoryjnych wzrost wynosił 7% (około 37,6 mln zł), natomiast dla świadczeń szpitalnych 2,35% (około 40 mln zł).
- 4) Obwieszczenie Prezesa AOTMiT z dnia 30 września 2015 r. w sprawie taryf świadczeń gwarantowanych w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień. W przepisach określono 169 taryf, dla których prognozowany skutek finansowy to 19% wzrostu względem dotychczasowych wydatków Narodowego Funduszu Zdrowia w przedmiotowym rodzaju, co stanowiło wartość około 444,3 mln zł.

W 2022 r. dodatkowo przeprowadzono kwalifikację oraz wycenę nowego świadczenia gwarantowanego z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień – z użyciem metody powtarzalnej przezczaszkowej stymulacji magnetycznej (rTMS).

Ponadto należy wskazać, że aktualnie zgodnie z planem taryfikacji na 2023 r. w AOTMiT prowadzone są prace mające na celu dokonanie taryfikacji świadczeń gwarantowanych obejmujących leczenie chorób układu nerwowego (JGP: A01 – A87 i PZA01 – PZA03), których IPiN jest także realizatorem. Zgodnie ze wstępnym harmonogramem prace zostaną zakończone w drugiej połowie 2023 r.

Jednocześnie należy podkreślić, że zgodnie z informacją Mazowieckiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia, Instytut Psychiatrii i Neurologii w 2022 r.

uzyskał dodatkowe środki w wysokości 12,4 mln zł z tytułu wzrostu wyceny w związku z ustawą z dnia 26 maja 2022 r. o zmianie ustawy o sposobie ustalania najniższego wynagrodzenia zasadniczego niektórych pracowników zatrudnionych w podmiotach leczniczych oraz niektórych innych ustaw. Ponadto od 1 sierpnia 2022 r. zwiększono cenę jednostki sprawozdawczej w ryczałcie systemu podstawowego szpitalnego zabezpieczenia świadczeń opieki zdrowotnej (PSZ) z 1,59 zł do 1,62 zł, w związku z czym IPIŃ w samym 2023 r. otrzyma dodatkowe środki z tego tytułu w wysokości 7,4 mln zł.

Z wyrazami szacunku

z upoważnienia Ministra Zdrowia
Maciej Miłkowski
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/